

בענין הפסק בתקיעות

מצינו דנחלקו הראב"ן (מובא ברא"ש פ"ד דר"ה ובטור סי' תק"צ) ור' יואל (מובא בראב"ה ח"א סי' קע"א ומקצת דבריו הובאו בב"ח שם בשם המרדכי ובמרדכי לפנינו ליתא) בשני דברים. חדא, דעת הראב"ן דאם בשברים דתשר"ת הפסיק באמצע השברים במקצת תרועה ולא גמר התרועה לא פסל השברים. ורק אם גמר התרועה אז אמרינן דנפסק השברים וצריך לחזור לראש הסדר. (ודעת הרא"ש דאפי' בכה"ג אף שצריך להתחיל השברים מחדש אבל אי"צ לחזור לראש הסדר דהוי כנתקל בשברים.) ודעת ר' יואל דאין חילוק בין גמר התרועה ללא גמר התרועה בכל גונא פסל.

ועוד נחלקו שדעת הראב"ן (ולזה הסכים הרא"ש) דאפי' בגונא שחוזר לראש הסדר אבל עכ"פ אי"צ לחזור כ"א לראש אותו סדר אבל דעת ר' יואל שחוזר לראש כל הג' סדרים.

ובביאור פלוגתא זו האחרונה ע"י בבהגר"א סו"ס תק"צ דשניהם מודים דקול אחר פוסל (וגרע משהיה בעלמא וכמו שהוכיחו הראשונים ממה שצריך לתקוע ספיקי דר' אבהו ולא סגי בתשר"ת לבד) אלא שנחלקו בגדר הדבר, דעת הראב"ן שהוא משום דבע"י פשוטה לפניו ופשוטה לאחריה, ולפי"ז גם כשהפסיק בקול אחר אי"צ לחזור כ"א לראש אותו סדר, ודעת ר' יואל שהוא מדין הפסק דאף לר' יוחנן שהפסק שהיה בעלמא אינו פוסל אבל הפסק ע"י קול גרע טפי, וממילא כיון דאשכחן דלר' אבהו אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש כל הטי' קולות מזה נלמד דגם לר' יוחנן אם הפסיק עכ"פ בקול אחר שצריך לחזור לראש כל הטי' קולות.

והיה נראה דגם פלוגתתם הראשונה תליא בזה, דלהראב"ן דקול אחר פוסל מדין פשוטה לפניו כו' שזהו דין סדר, שנפרע הסדר הראוי ע"י ערבוב קול אחר, לכן ס"ל דכל שהוא בגדר נתקל באותו הקול אינו פוסל דא"י שנינו הסדר כ"א תקלה באותו הקול. אשר לכן ס"ל דתרועה באמצע השברים אינו פוסל דכיון שהכל מענין גניחה הוי כנתקל בשברים (כמבואר בדבריו עיי"ש). (ורק אם גמר להתרועה דאז נפסק השברים וצריך לחזור ולתקוע ג"ש בזה ס"ל שצריך לחזור לראש הסדר דלא עדיף מאילו תקע ג"ש וחזר ותקע ג"ש שנית דפסל לדעת כמה ראשונים כמבואר בטור שם, והרא"ש חולק ע"ז דכיון דתרועה בלא שברים אינו כלום - לענין תשר"ת דאיירינן ביה - א"כ עדיין נשאר בגדר נתקל.)

משא"כ ר' יואל דס"ל דקול אחר פוסל מדין הפסק לית ליה חילוק זה וס"ל דכל שאינו קול כשר הוא פוסל.

וביותר נראה לבאר שי' ר' יואל כשנדקדק בדבריו וז"ל ואני יואל הלוי אינו יכול לעמוד על דברי מו"ח (הראב"ן) במש"כ ונתן חילוק בין היכא שלא גמר התרועה להיכא דגמר התרועה, דכל אדם המתחיל בתרועה במהירות יכול לעשות שלש יבבות וזהו שיעור תרועה. ולדבריו בע"כ ס"ל כגון שלא עשה רק שתי יבבות, ותימה בעיני מי היה יכול לעמוד בזה עכ"ל.

ולכ' אינו מובן מה קושי יש לעמוד בזה אם הריע ב' יבבות או ג' יבבות. אבל באמת כונתו ברורה דס"ל דגם אם הריע ב' יבבות כל ששהה בהם כדי שיעור זמן שהיה יכול להריע ג' יבבות פסל. וזה מבואר בלשונו במש"כ "דכל אדם המתחיל בתרועה במהירות יכול לעשות שלש יבבות", היינו דבשיעור זמן שהריע זה ב' יבבות אילו עשה במהירות היה יכול להריע ג' יבבות. ושוב כתב דע"כ צ"ל שהמעשה היה בגונא שעשה כ"כ במהירות שלא היה אפשר להריע ג' יבבות באותו זמן, וע"ז סיים דתימה הוא מי יכול לעמוד בזה.

ואזיל לשיטתו שקול אחר פוסל מדין הפסק רק דהפסק ע"י קול גרע מהפסק ע"י שהייה בעלמא, אשר לכן ס"ל דכמו בהפסק שהייה אשכחן לר' אבהו דהוא נמדד לפי שיעור זמן שהייה דאם שהה כדי לגמור את כולה הוי הפסק, הי"נ הפסק קול אחר הוא נמדד לפי שיעור זמנו דאם נמשך הקול כדי שיעור קול שלם הוי הפסק ופסל.

ולפי"ז מובן דבר אחר דר' יואל הרי ס"ל דאפי' ב' יבבות פוסלים השברים ומ"מ משמע שאינו חולק על מש"כ הראב"ן דאם נתקל בשברים עצמם שחוזר לשברים. (ואם החילוק משום דתרועה הוא קול אחר ואינו מעין השברים כלל וחולק על הראב"ן דס"ל דהכל מענין גניחה א"כ היה לו להשיג על דברי

הראב"ן בזה גופא וכבר לא היה צריך לשאר דבריו.) ולנ"ל ניחא דדהתם לא שהה כדי שיעור שבר שלם אבל כאן שהריע ב' יבבות ואין אדם יכול לעמוד ע"ז אם שהה כדי ג' יבבות בכה"ג ס"ל דהוי הפסק ופסל וק"ל.

אלא דעיי"ש בדברי ר' יואל שהמשיך וז"ל ואפילו בשתי יבבות לא ידענא מנא ליה שאין קרויה זו הפסק, דמה לי שנים ומה לי שלשה עכ"ל. ומשמע שבא לומר לבסוף דאפילו אם לא שהה כ"א כדי ב' יבבות אפשר דחשיב הפסק דמאן יימר לן דבהפסק קול אחר נצרך שיעור זמן. וק' א"כ לפי מסקנת דבריו מה בין זה לנתקל בשברים. ונראה דע"כ לפי דבריו האחרונים יש חילוק בין שברים שהוא אותנו קול לבין תרועה שהוא קול אחר, וחולק על סברת הראב"ן שהכל מענין גניחה. אבל עכ"פ עיקר ביאור דבריו נראה ברור כמש"נ.